

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

برنامه آموزشی ضروری مقطع کارآموزی
بهداشت و پزشکی اجتماعی
پاییز ۱۴۰۰

فصل اول

طول دوره : یک ماه

فصل دوم

مدت زمان ساعات مفید آموزشی در طول دوره:

- ساعات کار گروه از ۷/۱۵ صبح تا ۱۴/۳۰ بعد از ظهر می باشد که با کسر روزهای تعطیل در مجموع حدود ۲۲۰ ساعت می شود.
- ۳ روز اول دوره، آموزش در آموزشگاه بهورزی، یک روز آموزش در بهداشت شهرستان، ۵ روز کارگاه تئوری در دانشگاه اجرا شده و بعد از آن دانشجویان به فیلدهای پزشکی اجتماعی برای آموزش عملی می-روند و یک روز در آخرین هفته دوره، در جلسه ژورنال کلاب کارورزان همان دوره شرکت می کنند.

فصل سوم

مدیر مسئول برنامه :

دکتر افشان شرقی، دانشیار پزشکی اجتماعی

کارشناس مسئول برنامه:

دکتر سهراب ایرانپور

کارشناس آموزش گروه:

گل افشان متولی باشی

فصل چهارم

اعضای هیئت علمی:

استاد پزشکی اجتماعی	۱- دکتر سعید صادقیه اهری
استاد پزشکی اجتماعی	۲- دکتر فرهاد پور فرضی
دانشیار پزشکی اجتماعی	۳- دکتر افشان شرقی
استاد آموزش پرستاری بهداشت جامعه	۴- دکتر نسرین فولادی
دانشیار آمار زیستی	۵- دکتر فیروز امانی
دانشیار پزشکی اجتماعی	۶- دکتر خاطره عیسی زاده
استادیار سیاستگذاری سلامت	۷- دکتر حامد زندیان

اساتید مدعو:

دانشیار بهداشت محیط	۱- دکتر مرتضی عالیقدر

اعضای تیم آموزشی فیلد های آموزشی:

مرکز بهداشت شهری سیدحاتمی	۱- خانم عظیم زاده (مسئول مرکز)
مرکز بهداشت شهری آزادگان	۲- خانم فیروزی (مسئول مرکز)
مرکز بهداشت شهری پيله رودی	۳- خانم پورایمانی (مسئول مرکز)
مرکز بهداشت شهید باهنر	۴- خانم برزگر (مسئول مرکز)
پایگاه شماره ۴۵ کارشناسان	۵- خانم فرهودی
پایگاه شماره ۳۷ نیستان	۶- خانم درویشی

تبصره: کلیه آموزش دهندگان صرفاً بر اساس برنامه تنظیمی و با هماهنگی مدیر مسئول برنامه آموزش های خود را ارائه می دهند.

فصل پنجم

پیامدهای مورد انتظار:

الف - در حیطه دانش :

دانشجو باید در پایان دوره قادر باشد:

- ساختار و استانداردهای شبکه بهداشت و درمان را شرح دهد.
- شرح وظایف هر یک از واحدهای شبکه و کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی و بهورزان را بیان کند.
- نحوه ارتباط بین اجزای مختلف شبکه را توضیح دهد.
- نظام ارجاع را توضیح دهد.
- روشها و شیوههای ارتباط با جامعه هدف و اهمیت و چگونگی بازاریابی اجتماعی را توضیح دهد.
- روشهای آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی را بیان کند.
- نقش ارتباط برون بخشی و جلب حمایت همه جانبه را در ارتقاء سلامت شرح دهد.
- شرح وظایف شغلی و نقش پزشک را در نظام سلامت بیان کند.
- لیست برنامههای ادغام یافته در نظام شبکه را بیان کند.
- برنامههای ادغام یافته در نظام شبکه و دستورالعملهای برنامههای سلامت کشوری دارای اولویت را بیان کند.
- اصول و اجزای PHC را نام برده و شرح دهد.
- آموزش بهداشت را تعریف کند.
- مفهوم ارتقای سلامت را بیان کرده و با مثال توضیح دهد.
- عوامل تعیین کننده سلامتی را شرح دهد.
- روشهای مختلف آموزش بهداشت را توضیح دهد.

- مراحل علمی آموزش بهداشت را بیان کند.
- انواع ارزشیابی آموزشی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- دانشجو بتواند مفهوم میانسالی و اهمیت طب میانسالی را بیان نماید.
- مشکلات شایع در دوره میانسالی را بیان کند.
- راه‌های پیشگیری از مشکلات شایع میانسالی را شرح دهد.
- با بسته خدمات ادغام یافته سلامت میانسالان آشنا شود.
- دانشجو بتواند مفهوم سالمندی و اهمیت طب سالمندی را بیان نماید.
- مشکلات شایع در دوره سالمندی را بیان کند.
- راه‌های پیشگیری از مشکلات شایع سالمندی را شرح دهد.
- با مراقبت‌های ادغام یافته سلامت سالمندان آشنا شود.
- برنامه واکسیناسیون کشوری را توضیح دهد.
- اهداف مهم EPI را نام ببرد.
- شاخص‌های دستیابی به EPI را شرح دهد.
- بتواند داده‌های ایمنسازی را تحلیل کند
- راه‌های پایش پوشش ایمنسازی را با ذکر مثال شرح دهد.
- روش تجویز واکسن‌ها را شرح دهد.
- نحوه نگهداری واکسن‌ها را توضیح دهد.
- مدت زمان نگهداری انواع واکسن‌ها پس از باز کردن ویال را شرح دهد.
- نحوه انجام واکسیناسیون در شرایط خاص را توضیح دهد.
- حداقل سن دریافت واکسن‌ها را شرح دهد.
- واکسیناسیون در افرادی که در وقت مقرر مراجعه ننموده‌اند را شرح دهد.
- گروه‌های هدف ویژه برنامه مراقبت دهان و دندان را تعریف کند و دلایل انتخاب آن‌ها را توضیح دهد.
- مراقبت‌هایی که در سطح اول ارایه می‌شوند را نام ببرد.
- دوره‌های دندانی و زمان رویش دندان‌های شیری و دایمی را توضیح دهد.
- اهمیت دندان‌های شیری را توضیح دهد.
- روش معاینه دهان و دندان را توضیح دهد.

- انواع مشکلات دهان و دندان را نام ببرد.
- روشهای پیشگیری از مشکلات دهان و دندان را نام برده و توضیح دهد.
- پرونده الکترونیک سلامت را تعریف و کاربردهای آن را توضیح دهد.
- محیط کاربری سامانه سیب را بشناسد.
- برنامه‌های جاری مراقبت در سامانه سیب را نام ببرد.

ب- در حیطه نگرش:

- به اهمیت سطوح پیشگیری به ویژه پیشگیری اولیه در ارائه خدمات توجه کند.
- ضرورت نظام ارائه خدمت در شبکه‌های بهداشتی کشور را بپذیرد.
- به نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی در ارتقاء سلامت فرد، خانواده و جامعه توجه کند.
- به اهمیت کار تیمی در ارائه خدمات اعتقاد داشته باشد.
- سطح‌بندی خدمات، ارجاع و پیگیری را بپذیرد.
- اهمیت کاربرد اطلاعات در برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی و ارائه خدمات بهداشتی به جامعه را به عنوان یک ضرورت قبول داشته باشد.
- اهمیت اصول PHC را در ارتقاء سلامت جامعه باور داشته باشد.
- به کاربرد روش‌های مختلف بازاریابی اجتماعی و جلب حمایت همه جانبه در ارتقاء سلامت و کنترل عوامل اجتماعی موثر بر سلامت علاقه نشان دهد.
- به نقش عوامل موثر بر سلامتی و روش‌های کاهش خطر توجه نشان دهد.

ج- در حیطه مهارت:

دانشجو باید پس از طی دوره بتواند:

- پس از حضور در خانه بهداشت و مرکز بهداشتی درمانی روستائی ساختار آن‌ها را بررسی و با استانداردها مقایسه کند و نتیجه را گزارش کند.
- با مشارکت در ارائه خدمات، مراقبت از کودکان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.

- با مشارکت در ارائه خدمات، مراقبت از مادران باردار (اعتلای سلامت مادران) را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های تنظیم خانواده را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهبود تغذیه را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- آموزش بهداشت را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- مراقبت های سالمندان، نوجوانان و جوانان را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت محیط را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت حرفه ای را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت مدارس را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- کنترل بیماری های (واگیردار و غیرواگیر) شایع منطقه را در حد دستورالعمل تحت نظارت آموزش دهندگان مربوطه انجام دهد.
- فعالیت های بهداشت روان را در حد دستورالعمل انجام دهد.
- یک مورد از مورد ارجاع را در سطوح مختلف پیگیری کند.
- با حضور در تیم سلامت با جامعه مربوطه ارتباط برقرار کند.
- ارزیابی عوامل موثر بر سلامتی را در سطوح فرد، خانواده و جامعه انجام دهد.
- زیج حیاتی و سایر فرم های اطلاعاتی را تکمیل و شاخص های بهداشتی را محاسبه و تکمیل نماید.
- از روش های آموزش و مشاوره برای تغییر رفتار سلامتی تحت نظر آموزش دهنده مربوطه برای مراجعین نیازمند استفاده نماید.
- برنامه آموزشی سلامت و مشاوره برای افراد و گروه ها را با همکاری تیم اجرا نماید.
- بتواند خدمات مربوط به بسته های مراقبتی میانسالان را به کمک پرسنل ارائه دهد.
- بتواند خدمات مربوط به بسته های مراقبتی سالمندان را به کمک پرسنل ارائه دهد.
- بتواند درصد پوشش واکسیناسیون را محاسبه کند.
- پایش پوشش ایمن سازی را در یک مورد انجام دهد.
- بتواند تزریق واکسن را انجام دهد.
- نمودار ثبت دندان های شیری و دایمی را تکمیل کند.
- ثبت مراقبت برای خدمت گیرندگان در سامانه را انجام دهد.

- ثبت پیگیری برای خدمت گیرندگان را در سامانه انجام دهد.
- پرونده بیمار را در سامانه ارجاع بدهد.
- از سامانه سبب گزارش گیری انجام داده و گزارش ها را تفسیر کند.

فصل ششم

شاخص های تعیین محتوای ضروری (core content) و متدولوژی تعیین محتوای ضروری:

- استانداردهای اعلام شده از سوی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی وزارت بهداشت و درمان
- نیازهای سلامتی جامعه
- کاربردی بودن
- به روزبودن

فصل هفتم

منابع مورد استفاده و متدولوژی تعیین محتوا:

- راهنمای یادگیری بالینی مطابق سند توانمندی های مورد انتظار دانش آموختگان دوره دکترای پزشکی عمومی فارغ التحصیل از دانشگاه های علوم پزشکی کشور
- کسب اطلاعات مستمر از تغییرات نظام سلامت از مسئولین بخش سلامت کشور
- استفاده از نتایج تحقیقات کاربردی در نظام سلامت
- استفاده از تجربه موفق کشورهای دیگر
- مرور متون و استفاده از منابع کشوری و بین المللی
- بررسی تجارب صاحب نظران

- مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی
- تجارب سایر دانشگاه های داخلی و خارجی

فصل هشتم

محتوایی که باید آموزش داده شود و فراگرفته شود :

ردیف	عنوان محتوا
۱	ساختار سطوح مختلف نظام مراقبت سلامت
۲	فعالیت‌های مربوط به سلامت باروری، کودکان، مادران، نوجوانان، جوانان، میانسالان و سالمندان در سطح اول ارائه خدمات
۳	فعالیت‌های آموزش سلامت فرد، خانواده و جامعه
۴	فعالیت‌های بهداشت محیط و حرفه‌ای در سطح اول ارائه خدمات
۵	فعالیت‌های بهداشت دهان و دندان در سطح اول ارائه خدمات
۶	فعالیت‌های بهداشت مدارس در سطح اول ارائه خدمات
۷	فعالیت‌های مربوط به ایمن‌سازی
۸	فعالیت‌های مربوط به پیشگیری و غربالگری بیماری‌های غیر واگیر در سطح اول ارائه خدمات
۹	نظام اطلاعات سلامت الکترونیکی
۱۰	روش‌ها و شیوه‌های ارتباط با جامعه هدف و مشارکت اجتماعی در سطح اول ارائه خدمات

فصل نهم

روش آموزش دادن و فراگرفتن :

- Community Oriented Medical Education
- Work place Based Learning
- Problem Based Learning
- Small group teaching
- Lecture
- Text review
- Role playing

فصل دهم

منابع اصلی برای مطالعه:

- آخرین نسخه دستور العمل ها و برنامه های سلامت کشوری ابلاغی توسط معاونت سلامت و وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
- رفرانس های آزمونهای پیش کارورزی و علوم پایه

فصل یازدهم

روش های ارزیابی تکوینی (formative) دانش، مهارت و نگرش:

- ارزیابی تکوینی دانش: در طی بخش هر یک از اساتید دانشجویان را ارزیابی نموده و فیدبک ارائه می دهند.
- ارزیابی تکوینی نگرش: در طول دوره در طی بازدیدهای برنامه ریزی شده از طریق مصاحبه و مشاهده در طول حضور در عرصه انجام می گیرد و در فرم ارزشیابی درج می گردد.
- ارزیابی تکوینی مهارت: از طریق مشاهده و ارزیابی توسط چک لیست های مربوطه مشارکت عملی دانشجویان در ارائه خدمات مراقبت های اولیه ارزیابی می شود و LOG BOOK بررسی می شود.
- موارد دیگری (اخلاق حرفه ای) که در ارزیابی مورد توجه قرار می گیرند:
  - طرز سلوک
  - حضور فیزیکی، وقت شناسی و نظم
  - مشارکت فعال علمی و عملی
  - انجام وظایف محوله
  - درج اقدامات و مراقبت های انجام شده در دفاتر و پرونده خانوار
  - تلاش فرد برای ارتقای توانمندی های فردی

فصل دوازدهم

روش های ارزیابی تراکمی یا نهایی (summative) دانش، مهارت و نگرش:

- ارزیابی تراکمی دانش: امتحان دانش در روز آخر دوره به صورت کتبی (تشریحی و چهار جوابی).

- ارزیابی مهارت: بررسی کامل Log book تکمیل شده توسط دانشجویان و ارزیابی مهارت‌های ارائه خدمات توسط همکاران مراکز بهداشتی که به صورت اختصاصی متناسب با اهداف آموزشی آنها انجام می‌گردد.
- ارزیابی مهارت دانشجویان در ارزیابی از جامعه محلی و ارائه سخنرانی در جمع گروه های مردمی.
- آزمون شفاهی پایان دوره به صورت پرسش و پاسخ و شبیه‌سازی.

فصل سیزدهم

فرآیند اطلاع رسانی برنامه آموزشی به فراگیران، اعضای هیئت علمی و مسئولین آموزشی و اجرایی دانشکده و دانشگاه:

کلیه برنامه‌های آموزشی توسط مدیر و کارشناس گروه کتباً به مسئولین دانشکده، مرکز بهداشت شهرستان، اعضای هیئت علمی، دانشجویان و مراکز جامع خدمات و پایگاه های سلامت اطلاع رسانی می‌گردد.

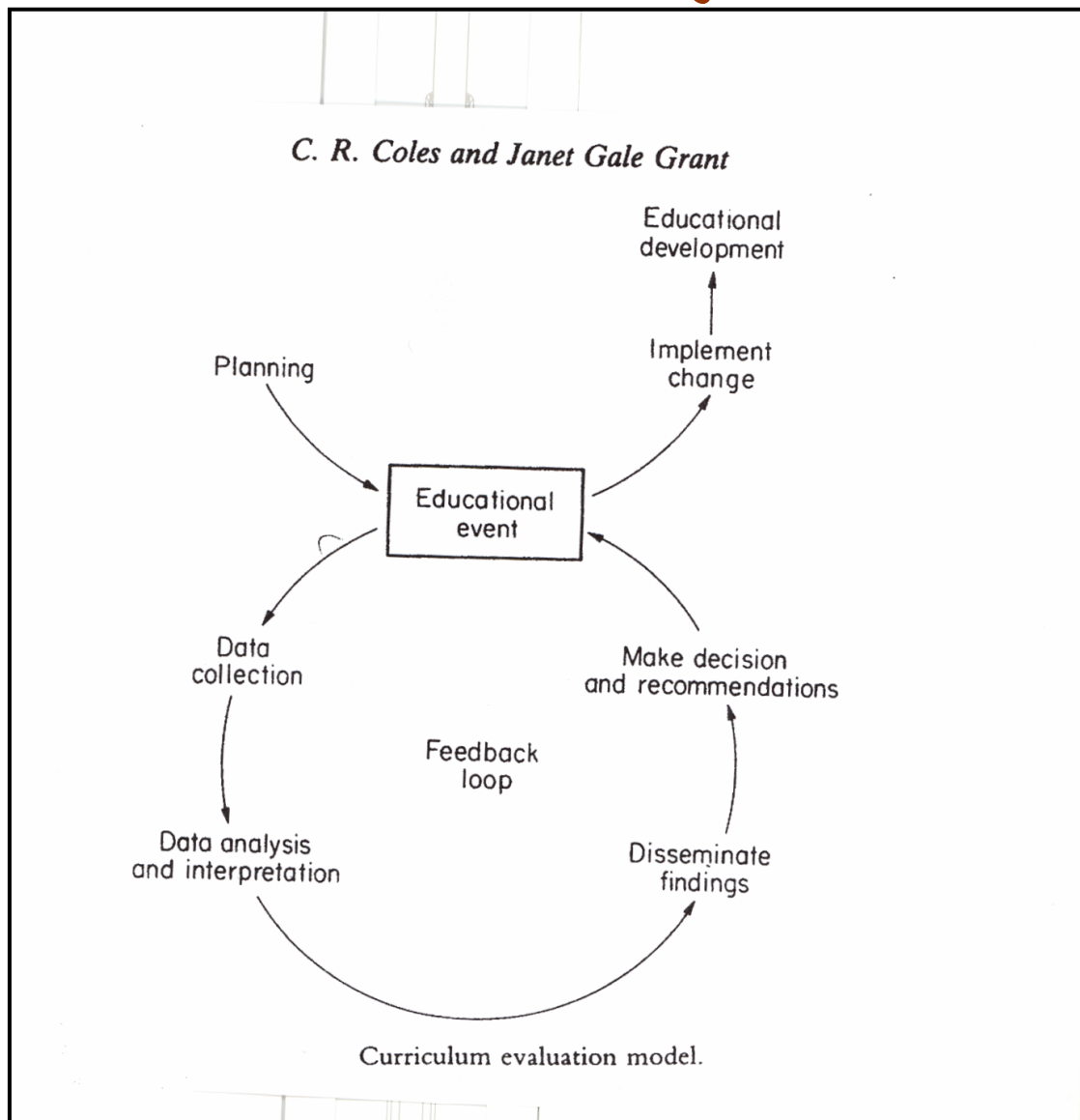
- اطلاع رسانی برای دانشجویان روز اول دوره توسط کارشناس آموزش گروه پزشکی اجتماعی انجام می‌گردد.
- در طول دوره کارگاه، توسط کارشناس مربوطه و تحویل Log book و جزوات آموزشی در مورد نحوه فعالیت در فیلد اطلاع رسانی لازم انجام می‌شود.
- در مورد نحوه فعالیت در برنامه‌های گروه، رونوشت از صورت جلسات گروه به مسئولان ذیربط ارسال می‌گردد.
- کلیات برنامه‌ها در سایت دانشکده (گروه بالینی پزشکی اجتماعی دوره کارآموزی) بارگزاری و در برد گروه نصب می‌شود.

فصل چهارده

فرآیند اداره و مدیریت برنامه آموزشی (curriculum management):

بر اساس فلوجارت مصوبه اجرایی دانشگاه می باشد.

فرمهای ضمیمه

محتوایی که باید آموزش داده شود و فراگرفته شود :

ردیف	عنوان محتوا	آموزش دهنده	مکان آموزش
۱	ساختار سطوح مختلف نظام مراقبت سلامت	دکتر زندیان مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۲	فعالیت‌های مربوط به سلامت باروری، کودکان، مادران، نوجوانان و جوانان در سطح اول ارایه خدمات	دکتر افشان شرقی مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۳	فعالیت‌های مربوط به سلامت میانسالان و سالمندان در سطح اول ارایه خدمات	دکتر خاطره عیسی زاده مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۴	فعالیت‌های آموزش سلامت فرد، خانواده و جامعه	دکتر خاطره عیسی زاده مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۵	فعالیت‌های بهداشت محیط و حرفه‌ای در سطح اول ارایه خدمات	دکتر عالیقدر	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۶	فعالیت‌های بهداشت دهان و دندان در سطح اول ارایه خدمات	دکتر سهراب ایرانپور مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۷	فعالیت‌های بهداشت مدارس در سطح اول ارایه خدمات	دکتر زندیان مربیان آموزشگاه بهورزی	دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی
۸	فعالیت‌های مربوط به ایمن‌سازی	دکتر سهراب ایرانپور	گروه پزشکی اجتماعی - مراکز

بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت آموزشگاه بهورزی	مربیان آموزشگاه بهورزی		
دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره آموزشگاه بهورزی	دکتر افشان شرقی مربیان آموزشگاه بهورزی	فعالیت های مربوط به پیشگیری و غربالگری بیماری های غیر واگیر در سطح اول ارایه خدمات	۹
دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره	دکتر سهراب ایرانپور دکتر محمد علی جعفری	نظام اطلاعات سلامت الکترونیکی	۱۰
دانشکده پزشکی - کارگاه تئوری اول دوره	دکتر سعید صادقیه اهری	روش ها و شیوه های ارتباط با جامعه هدف و مشارکت اجتماعی در سطح اول ارایه خدمات	۱۱

بازبینی شده توسط اعضای گروه پزشکی اجتماعی در تیر ماه ۱۴۰۰:

دکتر نسرین فولادی	دکتر افشان شرقی	دکتر سعید صادقیه اهری
دکتر فرهاد پور فرضی	دکتر خاطره عیسی زاده	دکتر فیروز امانی
خانم متولی	دکتر سهراب ایرانپور	دکتر حامد زندیان

مدیر گروه پزشکی اجتماعی